

Hajdúszoboszló és az egészségturizmus

Tartalom

Bevezető	2
Összefoglaló	2
1. A gyógyfürdőhely története	3
2. A „szoboszlói” gyógyvíz jellemzői, hatásai	4
3. A város szálláshelyeinek kapacitása.....	5
4. Az idegenforgalmi kínálat egyéb elemei.....	8
5. Az infrastruktúra főbb elemeinek kiépítettsége	8
6. A szálláshelyek vendégforgalma.....	9
7. Hajdúszoboszló egészségturizmusának a gazdaságra és az életkörülményekre gyakorolt hatása.....	13

További információk, adatok (linkek)

Elérhetőségek

Bevezető

Az egészségturizmus az idegenforgalom azon területét jelenti, ahol a turista utazásának fő célja az egészségi állapotának javítása, megőrzése. Formáját tekintve lehet gyógy- vagy wellness-turizmus.

A gyógyturizmus fő motívuma a gyógyulás, a rehabilitáció, melynek az egészségügyi kezelések felvétele mellett célja a turisztikai szolgáltatások igénybe vétele is. Általában orvosi rendelvényre, többnyire támogatásos formában vesznek részt benne a gyógyulni vágyók, azonban egyre jelentősebb a saját finanszírozás is.

A wellness-turizmus célja az egészségmegőrzés, melynek során a vendégek egészségügyi elemeket is tartalmazó turisztikai szolgáltatásokat vesznek igénybe. A wellness szolgáltatók vonzó környezetben, szórakoztató módon, komplex egészség-megőrzési prevenciók programot kínálnak. Szakemberek szerint a wellness-piac napjainkban egy gyorsan fejlődő turisztikai és gazdasági ágazat, és az marad a jövőben is.

A magyarországi turisztikai kínálat nemzetközi hatókörű vonzerői között kiemelkedő az egészségturizmus szerepe. Nemzetközi összefüggésben Magyarország a világ termálvízben leggazdagabb országai közé tartozik (Japán, Izland, Olaszország és Franciaország után az ötödik termálvíz nagyhatalom). Az ország területének 80%-a alatt termálvíz található, így az egészségturisztikai potenciálja egyértelműen a termálvízben rejlik. A vizek minősége és hőmérséklete nem tekinthető állandónak, az ingadozások mértéke azonban nem haladja meg a 2–5%-ot. A gyógyvíz mellett az országban egyéb gyógytényezők is fellelhetők, úgy mint gyógybarlang, mikroklíma, gyógyiszap és gyógygáz.

A gyógyturizmusnak komoly hagyományai vannak az országban: a történelmi fürdők, a fürdőkultúra, az orvosi szaktudás. Az elmúlt időszakok fürdőberuházásai garanciát jelentenek a magas minőségű szolgáltatásokra, és nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a hazai egészségturisztikai kínálat nemzetközi viszonylatban jó ár-érték aránnyal rendelkezik. Az egészségturizmust az átlagosnál hosszabb tartózkodási idő, kisebb szezonális, jobb kapacitáskihasználtság jellemzi.

Magyarországon is erősödik az egészséges életvitel, az egészség megőrzése iránti igény, növekszik a prevenciók tevékenységek és szolgáltatások iránti kereslet. A Magyar Turizmus Zrt. a 2011. évben az egészségturizmust állította a hazai idegenforgalom középpontjába.

Hajdúszoboszló nemzetközileg is elismert híres gyógyfürdővel rendelkező alföldi város, országosan kiemelt gyógyhely, mely előkelő helyet foglal el a leglátogatottabb városok rangsorában.

Kiadványunkban a település kedvező adottságaiból kiindulva a turizmus, azon belül kiemelten az egészségturizmus kínálati, keresleti oldalának alakulását mutatjuk be, továbbá annak a város gazdaságában érzékelhető hatását.

Összefoglaló

Hajdúszoboszlót gyógyvize emelte ki a hajdúvárosok sorából, és tette az ország egyik legfontosabb turisztikai vonzerejévé. A város jelentőségét mutatja, hogy 2009-ben a kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégéjszakáinak települési rangsorában a második, a külföldiekében a negyedik helyet foglalta el. A folyamatos fejlesztések eredményeként ma már Európa legnagyobb fürdőkomplexuma található a városban. Az egészségturizmus területén megjelenő új igényekhez a magasabb színvonalú szállások kapacitás-növelésével is igazodott a település. Emellett a fizetővendéglátás kínálata is nőtt, és az átlagosnál jóval nagyobb szerepet játszik a város idegenforgalmában. Hajdúszoboszló vonzerejét a szolgáltatások és a programok bővülő köre ugyancsak emeli.

A turizmus kínálati oldala mellett a város infrastruktúrája is fejlődött az utóbbi években, és a közmű-ellátottsági mutatók kedvezőbbek a régiós átlagnál.

A vendégforgalom évek óta tartó növekedését a recesszió lefékezte, de a 2009. évi vendég-szám így is közel kétszerese volt a 2000. évinek. A bővülés a belföldi vendégek körében volt jelentősebb. Az összes vendég egyharmadát kitevő külföldiek súlya a fizetővendéglátásban erősebb. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtsága – a szállodáknak köszönhetően – az átlagosnál nagyobb. A szállodai vendégek hattizede a gyógyszállodák szolgáltatásait vette igénybe, a wellness-szállodák súlya a településen jóval kisebb.

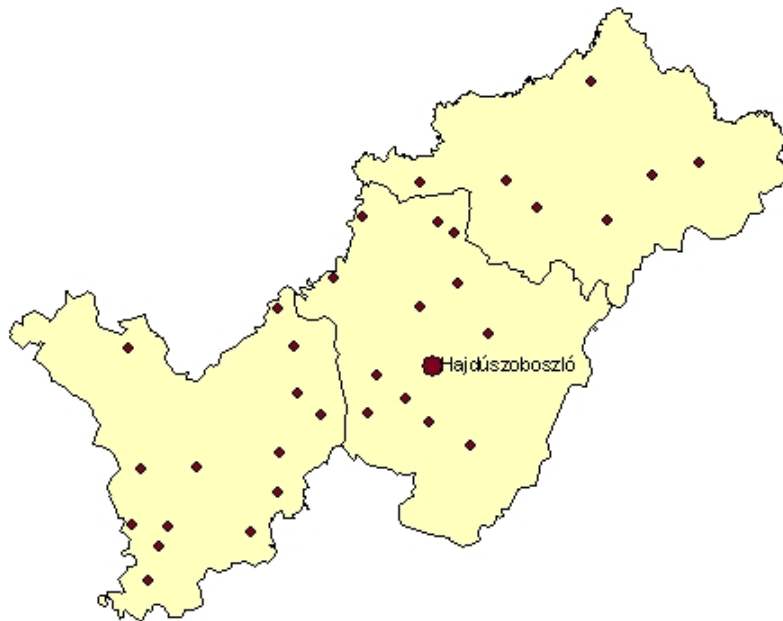
Az egészségturizmusnak a város gazdaságára és életkörülményeire gyakorolt hatását többek között a település népességmegtartó ereje, a turizmus vállalkozói aktivitása, az álláskereső viszonylag alacsony aránya és a személyi jövedelemadó alap átlagának régiósnál magasabb értéke jelzi.

1. A gyógyfürdőhely története

Magyarország és azon belül az észak-alföldi régió világszerte ismert gyógyvizeiről. Hazánk Japán, Izland, Olaszország és Franciaország után a világ ötödik legjelentősebb termálvíz-készlettel rendelkező országa. Területének mintegy négyötödén található hévíz. Észak-Alföldön 209 termálvíz kút működik, amely a hazai kutak 16%-át jelenti. A régióban gyógyvízzel 34 település rendelkezik, amely a hazai ilyen települések közel negyede. Utóbbiak közül Debrecen és Hajdúszoboszló kiemelt gyógyhely minősítésű.

1. ábra

Gyógyvízzel rendelkező települések az észak-alföldi régióban

Hajdúszoboszlót gyógyvize emelte ki a hajdúvárosok sorából, és tette a régió egyik legfontosabb turisztikai vonzerejévé. A híres, szoboszlói víz története az első világháborút követő időszakra nyúlik vissza. Ekkor indultak meg az országban a szénhidrogén-kutatások, melyek a gazdaság fellendítését célozták. Hortobágy-Debrecen-Hajdúszoboszló térségében a ma már a hévízkutatás úttörőjeként ismert Pávai Vajna Ferenc főbánya-tanácsos vezette a kutatásokat, melyek eredményeként 1925. október 25-én 1091 méter mélységről feltört a 73°C-os hévíz. Ez az esemény nagy változást hozott a mezőgazdasággal foglalkozó város életében. Az ideérkező kutatók megállapították, hogy az itt talált gyógyvíz összetételét és hatását tekintve egyedülálló.

A település felismerte a gyógyvízben rejlő lehetőségeket, és következetesen erre építette fel-emelkedését. 1927-ben megnyitották az ideiglenes fürdőt, az úgynevezett fővenyfürdőt (a neve onnan ered, hogy a földmedence alját folyami homokkal szórták fel), amely egy hónapig üzemelt, és 28 ezer látogatót fogadott. Ez a szám meggyőzte a város vezetőségét arról, hogy további fejlesztések szükségesek, így 1928 márciusában megkezdődtek a fürdővel kapcsolatos építkezések. 1932-ben a hőforrás vizét gyógyvízzé minősítették, majd 1934-ben maga a fürdő is megkapta a „gyógy” előtagot, habár csak ideiglenes formában, és az engedélyt minden évben meg kellett újítani. Az 1935-ös év legnagyobb újdonsága az ivócsarnok megépítése volt, mely által lehetővé vált a víz felhasználása ivókúra formájában is torok- és gyomorbetegségek kezelésére. 1938-ban engedélyezték a termálkutak vízének palackozását, melyet „Hajdúszoboszlói gyógyvíz” elnevezéssel hoztak forgalomba. Többszöri próbálkozás után 1946-ban a fürdő végleges érvénnyel elnyerte a gyógyfürdő elnevezést. 1949-ben a város fürdő körüli részét előbb üdülőhellyé, majd később gyógyhellyé nyilvánították. Az 1960-as években megkezdődtek a szállodai beruházások is, melyek elengedhetetlenek voltak a növekvő vendégforgalom megfelelő fogadásához. A ma is üzemelő Béke Gyógyüdülő rendeltetés szerinti használata 1963-ban kezdődött. A 380 ágyas létesítmény már rendelkezett orvosi rendelőkkel és kezelőhelyiségekkel, korszerű gyógyászati felszerelésekkel, továbbá fedett és nyitott fürdőmedencékkel. Az épületben helyet kapott mozi, színházterem, könyvtár és egyéb kulturális, szórakozási lehetőséget biztosító helyiség. A 200 férőhelyes Délibáb Szálló az 1960-as évek második felében épült, majd sorra nyíltak a kisebb vállalati és szakszervezeti üdülők is. Az 1970-es évekre az idegenforgalom területén történt nagy változások mellett a város társadalmi, gazdasági szerkezete is átalakult. Az idegenforgalom vált húzóágazattá, és az ipar a második, a mezőgazdaság a harmadik helyre szorult. Folyamatos fejlesztések történtek a következő évtizedekben is. Az 1970-es években került sor a megújult termálfürdő és úszómedence átadására. Az 1980-as években épült meg a tan- és pancsoló-medence, valamint az akkor újdonságnak számító omega-medence. 1990-ben adták át az Árpád uszodát. Az 1996-os év fontos dátum volt a város életében, mivel az egykor államosított kutak ekkor kerültek vissza a város birtokába, és ebben az évben kezdődött meg az a megújulási folyamat, amely napjainkban is tart. Ennek köszönhetően a 1990-es évek végére a város elnyerte a létező legmagasabb minőségi besorolást, kiemelt gyógyhellyé nyilvánították. 1997-ben újraindították a szoboszlói gyógyvíz palackozását, immár „Pávai Vajna Ásványvíz” néven. Az ezredforduló után kezdődtek meg azok a beruházások, melyek célja a minél szélesebb körű szórakozási lehetőségek biztosítása volt a vendégforgalom további növelése érdekében. Magyarország első csúszdaparkja, az Aquapark 2000-ben épült. A létesítmény olyan nagy népszerűségnek örvendett mind a külföldi, mind a belföldi vendégek körében, hogy 2002-ben területét duplájára bővítették. 2002-ben teljesen megújult a strand infrastruktúrája, az európai uniós követelményeknek megfelelő új rendszerben üzemelő medencék épültek. A strand legnagyobb szenzációjának számító mediterrán tengerpart 6200 m²-es vízfelületével Közép-Európa legnagyobb épített medencéjének számít. Az Aqua Palace Élmenyfürdő 2010 tavasza óta működik, 15 000 m²-en, 1 600 m² vízfelülettel egyszerre 1000 fő befogadására alkalmas. Különleges attrakciója az a 8 tematikus medence, amely a fürdőzés különböző kultúráinak világába kalauzolja el a vendégeket. Így Hajdúszoboszló legfőbb vonzereje, az Európában legnagyobb számú fürdőkomplexum, összesen 30 hektárnyi területen, 17 600 m²-es vízfelülettel rendelkezik, és összesen 25 000 fő befogadására alkalmas.

2. A „szoboszlói” gyógyvíz jellemzői, hatásai

A hajdúszoboszlói gyógyvíz egyedülálló hatását számos kutató igazolta. A szoboszlói gyógyvíz alkálilkloridos, hidrogénkarbonátos, jódos, brómos, nátriumkloridos hévíz, mely számottevő kalciumot, magnéziumot és metabórsavat tartalmaz. Elsősorban reumatikus megbetegedések esetén ajánlott. Súlyos mozgásszervi, valamint kopásos, degeneratív betegségek esetén a víz megfelelő alkalmazásával több, mint 90%-os javulás tapasztalható a betegek körében. A fürdő-

kúra hatásos különböző bőrbetegségek esetén, és jó eredmény érhető el idült idegfájdalmak, idegyulladások, valamint Heine Medin kór következtében kialakult bénulások következtében is. A gyógyvíz alkalmas különböző nőgyógyászati gyulladások kezelésére is. Ajánlott a fürdőkúra vétele izom- és csontsérülések esetén is utókezelés céljából. A víz gyógyhatását különböző kiegészítő kezelések alkalmazásával fokozzák, mint például a súlyfürdő, az iszappakolás, az orvosi masszáz, a víz alatti sugármasszázs és a gyógytorna. A hajdúszoboszlói gyógyvíz ivókúra alapjául is szolgálhat. Ebben a formában hatásos lehet gyomorfekély, hurut, máj és epegyulladás esetén. A gyógyvizet különféle gyógynövényekkel kombinálva létrehoztak egy kozmetikai családot, amely 1999-ben került forgalomba.

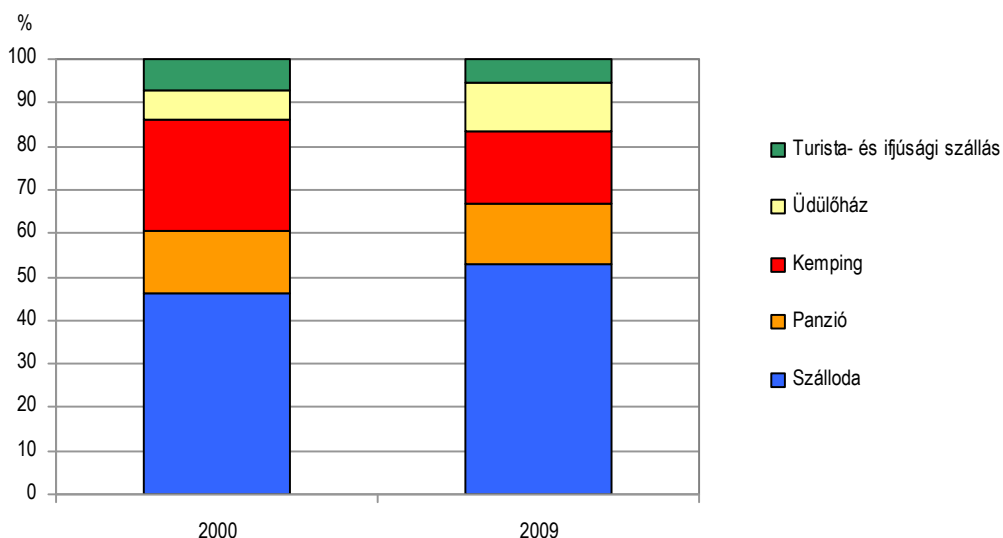
3. A város szálláshelyeinek kapacitása

Hajdúszoboszló az egészségturizmus területén nagy hagyományokkal és kimagasló feltételekkel rendelkező város. Jelentősége országos viszonylatban kiemelkedő, amit jól mutat, hogy 2009-ben a település a belföldi vendégek kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakái szerint rangsorolva Budapest után a második helyet foglalta el, a külföldiek vendégéjszakáinak számát tekintve pedig a főváros, Hévíz és Bük után a negyedik helyen állt. 2009-ben a város idegenforgalmi adóból származó bevétele 300 millió forintot tett ki, melynél többet csak Budapesten és Siófokon realizáltak. Az egészségturizmus iránti keresletet befolyásolja a vendégkör átalakulása, az új igények megjelenése, melyek kielégítése elsősorban a szállodai hálózat bővítésével és a fürdőlétesítmények fejlesztésével kivitelezhető. A különböző európai uniós és nemzeti pályázati lehetőségeket felhasználva Hajdúszoboszló törekszik megfelelni a változó igényeknek.

Hajdúszoboszló 2009. július 31-én összesen 67 **kereskedelmi szálláshely** rendelkezett, melyből 49 szálloda típusú, 18 pedig egyéb besorolású szálláshely volt. A régió települései közül a legtöbb kereskedelmi szálláshellyel Hajdúszoboszló rendelkezett. A szálláshelyek férőhelyeinek száma (6562) alapján is az első helyen áll, és a régió belüli részaránya 17%-ot tesz ki. 2000–2009 között a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma több mint 500-zal (9%-kal) nőtt. Ezen belül elsősorban a szállodai férőhelyek száma bővült (672-vel). Emelkedett az üdülőházak és a panziók férőhelyeinek száma is (342-vel, illetve 72-vel), ugyanakkor csökkent a turista és ifjúsági szállásoké, valamint a kempingeké. (Az előbbieknél 76-tal, az utóbbiak esetében 480-nal volt kevesebb a 2000. évinél.)

2. ábra

**A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek megoszlása
Hajdúszoboszlón (július 31.)**

A város szállodai hálózatának bővítése már az 1990-es években megkezdődött. 1990–2000 között a szállodák száma 3-ról 15-re nőtt. A beruházások folytatódtak az ezredforduló után is, így 2009-re a szállodák száma 26-ot tett ki. Ebből 2 egycsillagos, 16 háromcsillagos, 8 pedig négycsillagos kategóriába tartozott.

A 3471 szállodai férőhely 61%-a háromcsillagos, 35%-a négycsillagos, 4%-a egycsillagos szállodában üzemel. A város szállodai kapacitásának jelentőségét mutatja, hogy a régió négycsillagos férőhelyeinek közel 40%-a, háromcsillagos férőhelyeinek pedig a fele a településen található.

Hajdúszoboszló 6 gyógyszállóval rendelkezett 2009. július 31-én, melyek szállásférőhelyeinek száma 1831 volt, ami a település összes szállodai férőhelyének 53%-át jelentette. Gyógyszállónak az a létesítmény minősíthető, amely megfelel a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben foglalt feltételeknek. Vendégei számára főként természetes gyógytényező felhasználásával, saját gyógyászati részlegén, önálló vagy más gyógyintézet kiegészítő szolgáltatásainak bevonásával, orvosi ellenőrzés mellett, gyógyító, illetve rehabilitációs tevékenységet folytat. Így annak ellenére, hogy több szállodában is folyik gyógykezelés, Észak-Alföldön mindössze 10, és országosan is csak 54 szálloda rendelkezik ilyen címmel. A városban működő gyógyszállodák nagyobb része a minősítéshez szükséges feltételeknek megfelelő átépítés után nyerte el ezt a rangot.

Észak-Alföld a második legtöbb gyógyszállóval rendelkező régió az országban Nyugat-Dunántúl után, ahol olyan jelentős fürdővárosok találhatóak, mint Hévíz vagy Zalakaros. A két régióban a gyógyszállodai férőhelyek aránya az összes szállodai férőhelyből hasonló (Észak-Alföldön 26%, Nyugat-Dunántúlon 28%). Hajdúszoboszló kapacitása meghatározónak mondható a régió belül, hiszen a térség gyógyszállodai férőhelyeinek mintegy 78%-át adta. Hajdúszoboszló mellett Berekfürdő, Debrecen és Szolnok rendelkezik gyógyszállóval a régióban.

A 2009. július 31-ei adatok szerint a településen 3 wellness-szálloda működött, melyek 92 szobával és 200 férőhellyel rendelkeztek. A régióban 11 ilyen profilú szálloda működött 2009-ben, Hajdú-Bihar megyében Hajdúszoboszló mellett Debrecenben, Jász-Nagykun-Szolnok megyében Cserkeszőlőn és Tiszafüreden, Szabolcs-Szatmár-Beregben pedig Nyíregyházán. Mindazonáltal a térségben kevésbé gyakori wellness-szállodák által nyújtott szolgáltatásokat jellemzően a gyógy-szállodák is biztosítják.

1. tábla

**A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása Hajdúszoboszlón,
2009. július 31.**

Megnevezés	Egység	Kiadható szoba	Kiadható férőhely
Szálloda	26	1 595	3 471
Ebből:			
egycsillagos	2	50	137
háromcsillagos	16	1 031	2 123
négycsillagos	8	514	1 211
gyógyszálloda	6	881	1 831
wellness-szálloda	3	92	200
Panzió	23	380	924
Turistaszálló	1	35	110
Ifjúsági szálló	1	55	234
Üdülőház	14	230	753
Kemping	2		1 070
Mindösszesen	67	2 295	6 562

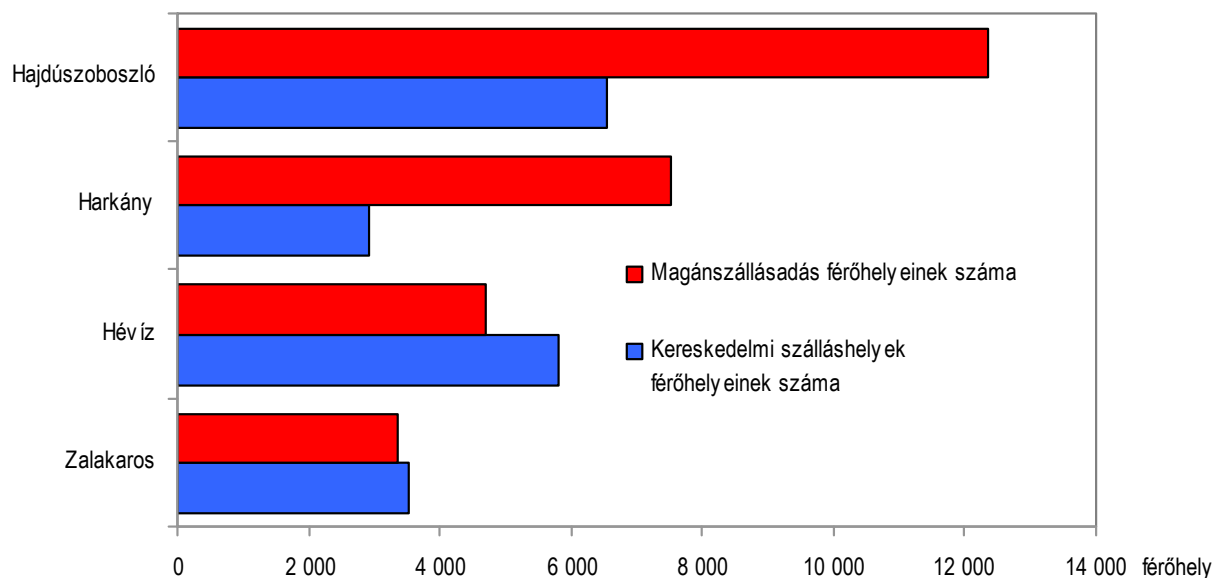
A szállodák mellett összesen 23 panzió működött a városban 2009-ben, melyek a település összes kereskedelmi szálláshely férőhelyének 14%-át adták.

Az egyéb besorolású szálláshelyek közül a legnagyobb kapacitással az üdülőházak és kempingek rendelkeznek. A város 14 üdülőháza összesen 230 szobával és 753 kiadható férőhellyel működik, a két kemping pedig 1070 vendég elszállásolására ad lehetőséget. Az egyéb szálláshelyeken kiadható férőhelyek kisebb hányadát, összesen 16%-át adják a turista- és ifjúsági szállások.

Az elmúlt években folyamatosan nőtt a **magánszálláshelyek** iránti kereslet mind a külföldi, mind a belföldi vendégek részéről. A magánszállásadás a falusi szállásadást és a fizetővendéglátást foglalja magában. A város szálláshely-kínálatában a magánszálláshelyeken belül a fizetővendéglátás van jelen, amely az átlagosnál nagyobb jelentőséggel bír a település esetében. Feltehetően ez az érdeklődés továbbra is megmarad, hiszen a magánszállásadás számos előnnyel rendelkezik. Többek között alacsonyabb árfekvésű, ugyanakkor egyre inkább lépést tart a minőségi igényekkel, családi hangulata miatt sok az évről évre visszatérő vendég. A magánszálláshelyek vendégforgalmának 2000–2009 közötti növekedési üteme tükröződött a kínálati oldal bővülésében. 2000-hez képest a magánszálláshelyet nyújtók száma 43%-kal nőtt, kiadható férőhelyeik száma pedig 69%-kal bővült. 2009. július 31-én 1624-en foglalkoztak fizetővendéglátással a településen. A fizetővendéglátás 12 359 férőhellyel üzemelt, így a magánszálláshelyek férőhelyeinek száma majdnem kétszerese volt a kereskedelmi szálláshelyekének. A magánszálláshelyek településen való jelentőségét az is jól mutatja, hogy Hajdú-Bihar megye összes magánszálláshely kapacitásának 86%-a, a régióénak pedig 53%-a található Hajdúszoboszlón.

3. ábra

A kereskedelmi és magánszálláshelyek férőhelyei a jelentősebb vidéki gyógyfürdőhelyeken, 2009. július 31.

A magánszálláshelyek viszonylag magas aránya egyébként jellemző a nagyobb jelentőségű vidéki gyógyfürdőhelyeinkre (Hévíz, Harkány, Zalakaros), de közülük – Hajdúszoboszlón kívül – csak Harkányban vannak túlsúlyban. A települések közül legtöbb férőhellyel Hajdúszoboszló rendelkezett (12 359), Harkányt (7 515) megelőzve.

4. Az idegenforgalmi kínálat egyéb elemei

Az eltelt évtizedek folyamatos fejlesztéseinek köszönhetően a fürdő épülete teljesen megújult, kapacitása és gyógyászati szolgáltatásainak köre is folyamatosan nőtt.

A város idegenforgalmi kínálatát gazdagítja a széles programkínálat. A programok jelentős része a fürdőhöz kötődik. Ilyen a strandnyitó fürdőbál, a fürdő-show, a fürdőkarnevál és az ünnepi fürdőfesztivál. A városnak több gasztronómiai rendezvénye is van, többek között a Hajdúszoboszlói Grillétel- és Sörfesztivál, a Birka és Slambucfőző Örömnep, valamint a Bio- és borfesztivál. Kulturális események is gazdagítják a város programkínálatát. Ilyen például a Pünkösdi Sokadalom Regionális Néptánc Találkozó, a Folkhétvége és a Dixieland Napok, vagy a legújabb hagyományok közé sorolható Szoboszlói Tavasz Művészeti Napok nevű rendezvény. A város sporteseményei közül legjelentősebb az augusztusi Hajdúszoboszlói Lovas Napok.

Az ideérkező vendégek érdekes látnivalókkal is találkozhatnak a városban. A fürdő közelében található az ún. Harangház, melyet a millenniumi esztendőben avattak fel. Szabadalmaztatott eljárással, különleges alumínium ötvözetből készült 46 harangnak ad keretet ez az építészeti alkotás. A régebbi korok iránt érdeklődők megtekinthetik a Kálvin téri templom mellett található Erődfalat, mely régészeti kutatások szerint még a XV. századból származik, valamint a Csanády-házat, mely klasszicista stílusban épült, és a tulajdonos család tagjai fontos szerepet töltek be a város életében. A Bocskai István Múzeum helytörténeti kiállítással és a névadóhoz kapcsolódó érdekes emlékekkel várja látogatóit. A képzőművészetek iránt érdeklődők ellátogathatnak a Nemzetközi Modern Múzeumba, ahol többek között Picasso, Renoir és Vasarely műveit is megtekinthetik, vagy a Múzeumi Galériába, ahol Cseh Gusztáv és Szombati László műveivel, illetve az udvaron található fejfakiállítással találkozhatnak.

5. Az infrastruktúra főbb elemeinek kiépítettsége

A város **közlekedés**-földrajzi adottságai kedvezőek. Hajdúszoboszló közúton a 4-es számú főúton közelíthető meg, a várost elkerülő szakasz 2003-ban készült el. 2006 végétől az M3-as autópálya is elérhető közelségbe került az M35-ös kiegészítő szakasz átadásával. A település a Budapest–Szolnok–Debrecen–Nyíregyháza kétvágányú, villamosított nemzetközi fővasútvonalon fekszik, és valamennyi erre haladó INTERCITY vonatnak megállóhelye.

Helyi járatú autóbusz 4 vonalon közlekedik a városban, egy további járat ingyenes. Repülőtér a termálfürdő strandfürdő közelében helyezkedik el, elsősorban sportcélú repüléseket szolgál.

Az épített környezeti elemek közül a lakások és üdülők meghatározóak egy település idegenforgalmában. Építésük az idegenforgalmi kapacitás bővülését eredményezheti, akár a magán szállásadás keretein belül. Ezért sem elhanyagolható a meglévő állomány állapota, közművekkel való ellátottsága.

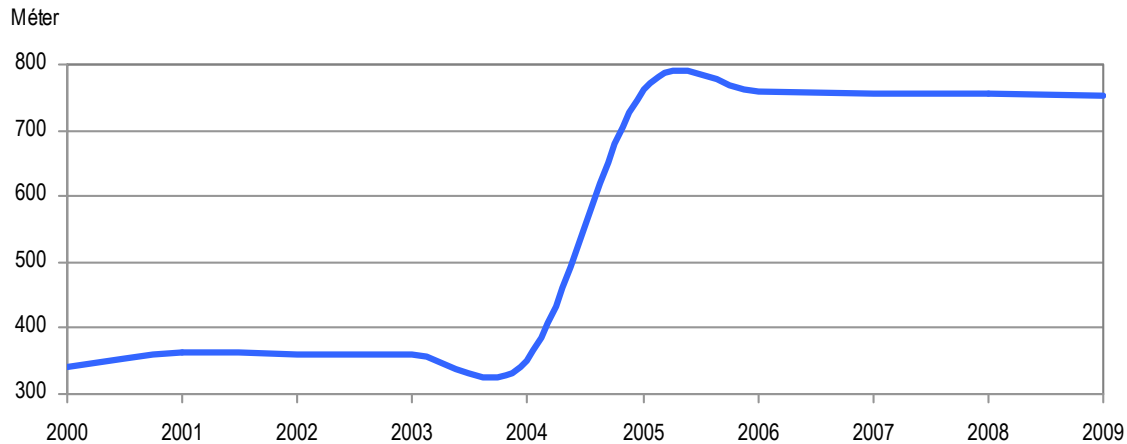
Hajdúszoboszló **lakásállománya** 2009. év végén 10 586 lakást tett ki, és 2000–2009 között folyamatosan növekedett. (A bővülés mértéke nagyobb volt az országosnál.) Emiatt a laksűrűségi mutató tendenciájában csökkent, 2009-ben száz lakásra már csupán 220 lakó jutott. (A javuláshoz a település népességszámának mérséklődése is hozzájárult.) A laksűrűség kisebb volt, mint Észak-Alföld (244) és az ország (233) átlagában.

Az utóbbi 10 évben a városban 37 üdülő épült.

A fürdővárosban a háztartások villamos energiával való ellátottsága teljes körű. A **közüemi ivóvízhálózat**ba a település összes lakása csatlakozott. (Észak-Alföldön és országosan 95% körüli ez az arány.) Az ivóvízvezeték hálózat hossza 2000–2009 között 2,4 km-rel bővült, és 108,9 km hosszúságú lett. A háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége 24%-kal emelkedett.

Egy kilométer közüemi ivóvízhálózatra jutó közüemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza Hajdúszoboszlón

A közüemi szennyvíz-csatornázottság igen dinamikusán fejlődött 2000–2009 között az évtized közepén lezajlott fejlesztések hatására. A bekapcsolt lakások száma 3,1-szeresére növekedett, és 2009-ben 7944 lakást, a lakásállomány háromnegyedét érintette az ellátottság. (Észak-Alföldön 61%-os, országosan 72%-os volt a bekapcsolt lakások aránya.) A **közüemi szennyvízcsatorna-hálózat** hossza tíz év alatt 45,6 km-rel nőtt, és 2009. végére elérte a 81,9 km-t. (2010-ben további fejlesztések történtek.) Így jelentősen zárult a közmű-olló a településen. Egy kilométer ivóvízhálózatra 2000-ben 341 méter közcatorna-hálózat jutott, 2009-ben már 752 méter.

2009-ben Hajdúszoboszlón a vezetékes gázt fogyasztó háztartások aránya 94%-os volt. 2000 és 2009 között a fejlesztések következtében számuk 20%-kal gyarapodott, ezalatt a város gázcsőhálózatának hossza 7,4%-kal növekedett.

Nemcsak az itt élő lakosságnak, hanem a városban üdülők számára is fontos a megfelelő **kiskereskedelmi háttér** kiépítettsége. 2009. év végén a fürdőváros ellátását 460 kiskereskedelmi és járműüzlet, valamint 254 vendéglátóhely szolgálta. Az előbbiek száma az elmúlt 10 év alatt hullámzóan változott, az utóbbiaké tendenciájában növekedett. A kiskereskedelmi üzletek 26%-a volt élelmiszerüzlet és áruház, és 18%-a ruházati szaküzlet. A vendéglátóhelyek 76%-a kapott étterem, cukrászda besorolást.

Tízezer lakosra 2009. év végén Hajdúszoboszlón 198 kiskereskedelmi és járműüzlet, valamint 109 vendéglátóhely jutott, ami a régiós és az országos mutatónál lényegesen kedvezőbb ellátottságot jelzett. (Az összehasonlításba bevont üdülővárosok – Hévíz, Harkány, Zalakaros – mutatói azonban a hajdúszoboszlóinak többszöröse voltak.)

Hajdúszoboszlón 8 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, valamint járóbeteg-szakellátás biztosítja a lakosság részére az egészségügyi ellátást. Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra 2009-ben az országosnál (1536) több, 1940 lakos ellátása hárult, az üzemeltetett gyógyszertárak száma pedig 7 volt.

A **személygépkocsik** állománya ezer lakosra vetítve (286) meghaladja a régiós átlagot (255), az országostól (301) viszont elmarad.

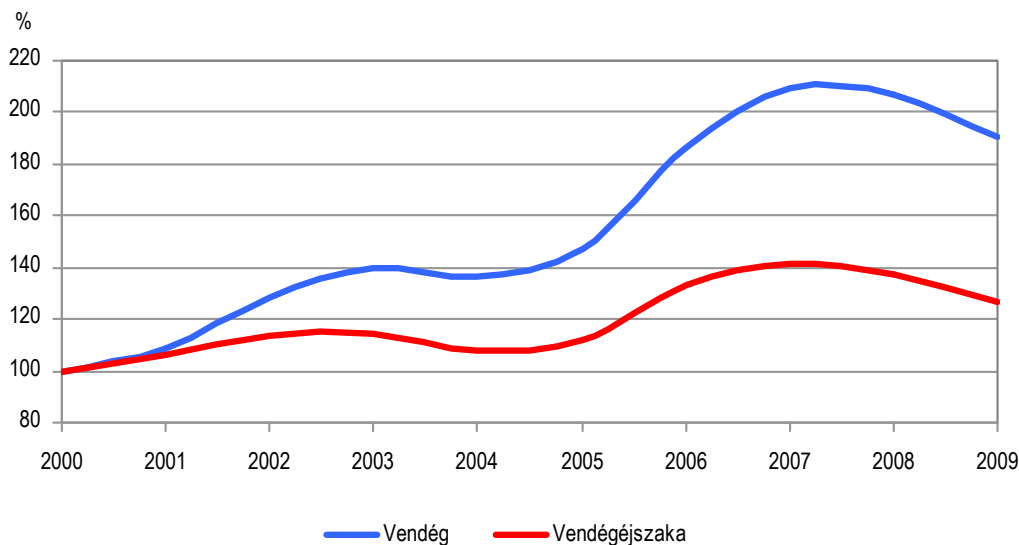
6. A szálláshelyek vendégforgalma

Hajdúszoboszló kereskedelmi és magán szálláshelyeit együttesen 2009. évben 260 ezer **vendég** 989 ezer **vendégéjszakára** vette igénybe. A vendégek nagyobb része, 73%-a a kereskedelmi szálláshelyek, 27%-a pedig a magán szálláshelyek szolgáltatásait választotta.

A vendégek száma 2000-tól 2007-ig tendenciájában emelkedett, ezt követően a recesszió a város idegenforgalmát is befolyásolta, így 2008-ban és 2009-ben visszaesett a vendégforgalom. A 2009. évi vendégszám azonban így is 1,9-szerese volt a 9 évvel korábbinak. Az összes vendégen belül a magánszálláshelyek vendégszáma töretlenül bővült a vizsgált évek alatt, csak 2009-ben esett vissza 3,8%-kal. (A kereskedelmi szálláshelyek 2010. évre vonatkozó előzetes adatai az előző évhez mérten a vendégszám 7,7%-os, illetve a vendégéjszakák 6,3%-os emelkedésével a vendégforgalom újbóli bővülését jelezték.)

5. ábra

**Vendég, vendégéjszaka a hajdúszoboszlói szálláshelyeken
2000=100**

A fürdőváros az ország vendégforgalmából – a vendégéjszakák száma alapján – 2009-ben 4,4%-kal, az észak-alföldi régió forgalmából pedig 45%-kal részesedett.

A kereskedelmi és magánszálláshelyeken együttesen eltöltött vendégéjszakák ezer lakosra jutó száma 42 500 volt, ami sokszorosa az észak-alföldi és az országos átlagnak.

Összehasonlítva a hasonló jelentőségű vidéki gyógyfürdőhelyekkel, 2009-ben Hévíz az ország vendégforgalmának Hajdúszoboszlóhoz hasonló arányát, 4,3%-át, Zalakaros és Harkány pedig kisebb hányadát, 2,1, illetve 1,7%-át realizálta. Ugyanakkor ezen gyógyfürdőhelyeknek – alacsonyabb népességszámuk következtében – a lakosságra vetített vendégforgalma lényegesen felülmúlta Hajdúszoboszlóét.

2009-ben a város szálláshelyeit igénybe vevő vendégek egyharmada (86 ezer fő) érkezett külföldről és kétharmada (173 ezer fő) volt belföldi. A külföldi vendégek aránya az összes vendégen belül 2007-ig mérséklődött, azóta emelkedő tendenciájú. A kereskedelmi szálláshelyeken részarányuk a 2000. évinél (40%) és az átlagosnál kisebb, 28%. A magánszálláshelyeken a kereskedelmi szálláshelyekét jóval meghaladó a külföldi vendégek aránya (47%), a 2000. évihez (71%) képest azonban visszaesett.

A kereskedelmi szálláshelyek adatai alapján 2009-ben a településre látogató külföldiek legnagyobb, egyenként tízezret meghaladó számban Romániából és Lengyelországból érkeztek, ezer és tízezer közötti számban pedig Németországból, Szlovákiából, Ukrajnából, Csehországból és Oroszországból. A legtöbb vendég a korábbi években is ezen országok köréből került ki, ámbár változó létszámmal. Az Európai Unió országaiból idelátogatók az összes külföldi vendég zömét, 92%-át tették ki.

2. tábla

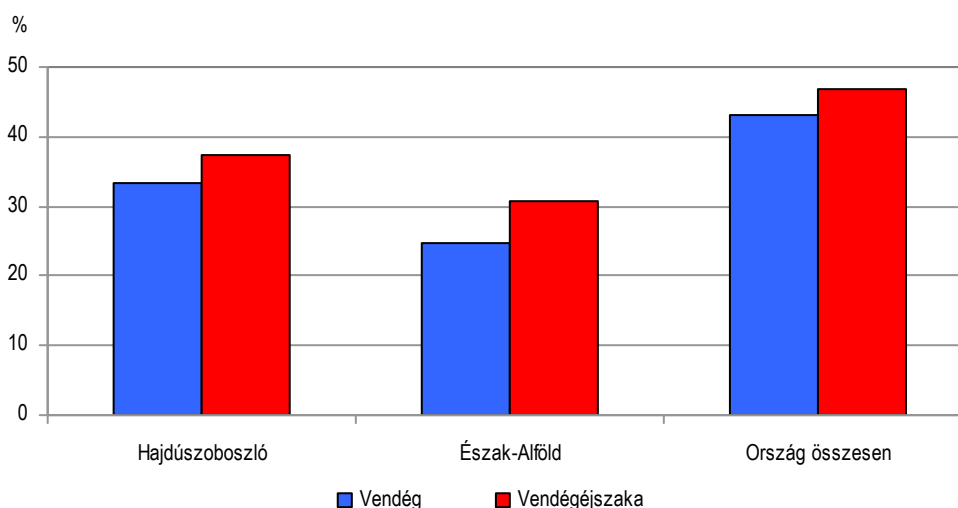
A hajdúszoboszlói szálláshelyek fontosabb vendégforgalmi adatai, 2009

Megnevezés	Vendég	Külföldi vendégek aránya, %	Vendég-éjszaka	Külföldi vendég-éjszakák aránya, %
Kereskedelmi szálláshely	188 280	28,0	732 050	36,4
Magánszálláshely	71 312	47,1	256 786	40,9
Szálláshelyek összesen	259 592	33,3	988 836	37,5

A külföldiek aránya a vendégéjszakákból összességében nagyobb (38%), mint a vendég-számon belüli hányaduk. Ez a külföldiek átlagosnál hosszabb tartózkodási idejéből adódik, ami a forgalomban meghatározóbb kereskedelmi szálláshelyek sajátossága. Mindazonáltal a külföldiek súlya a város idegenforgalmában az országosnál kisebb, Észak-Alföldét azonban meghaladja.

6. ábra

Külföldi vendégek, vendégéjszakák aránya, 2009

Hévízen és Harkányban nagyobb (64, illetve 54%), Zalakaroson kisebb (36%) volt a külföldi vendégéjszakák aránya 2009. évben, mint Hajdúszoboszlón.

2009. évben Hajdúszoboszló szálláshelyein a vendégek átlagosan 3,8 éjszakát töltöttek el, a kereskedelmi szálláshelyeken ennél többet (3,9 éjszaka), a magánszálláshelyeken pedig kevesebbet (3,6 éjszaka). A kereskedelmi szálláshelyeken a külföldiek, a magánszállásokon a belföldiek tartózkodtak hosszabb ideig.

A fürdővárosban az egy vendégre jutó vendégéjszakák átlagos száma 2000-tól 2009-ig fokozatosan csökkent. 2009-ben az észak-alföldi régiós és az országos átlagot ugyan felülmúlta a mutató értéke, elmaradt azonban az összehasonlításba bevont települések közül Hévíz, Harkány átlagos értékeitől, elsősorban a külföldről érkezők előbbi városokhoz viszonyított rövidebb átlagos tartózkodási idejéből adódóan.

Hajdúszoboszló kereskedelmi szálláshelyei 2009. évben a szállásdíjakból 3,1 milliárd forintot meghaladó bruttó árbevételt értek el, ami Észak-Alföld, valamint az ország **szállásdíj-bevételének** 39%-át, illetve 2%-át jelentette. Az árbevétel egyharmadát a külföldi, kétharmadát a belföldi vendégek fizették meg, és 86%-a a szállodákban realizálódott. A város szállodáiban az átlagosnál többre, 4700 forintba, a panziókban és üdülőházakban kevesebbe, 3500, illetve 2500 forintba került egy vendégéjszaka.

A kereskedelmi szálláshelyek szállásdíj-bevétele, 2009

Megnevezés	Bruttó szállásdíj bevétele, millió forint	Ebből: külföldiek, millió forint	Egy vendég-éjszakára jutó bruttó szállásdíj, forint	Ebből: szállodai, forint
Hajdúszoboszló	3 129	1 046	4 274	4 747
Észak-Alföld	8 070	2 435	4 476	5 637
Ország összesen	129 123	77 414	6 899	8 487

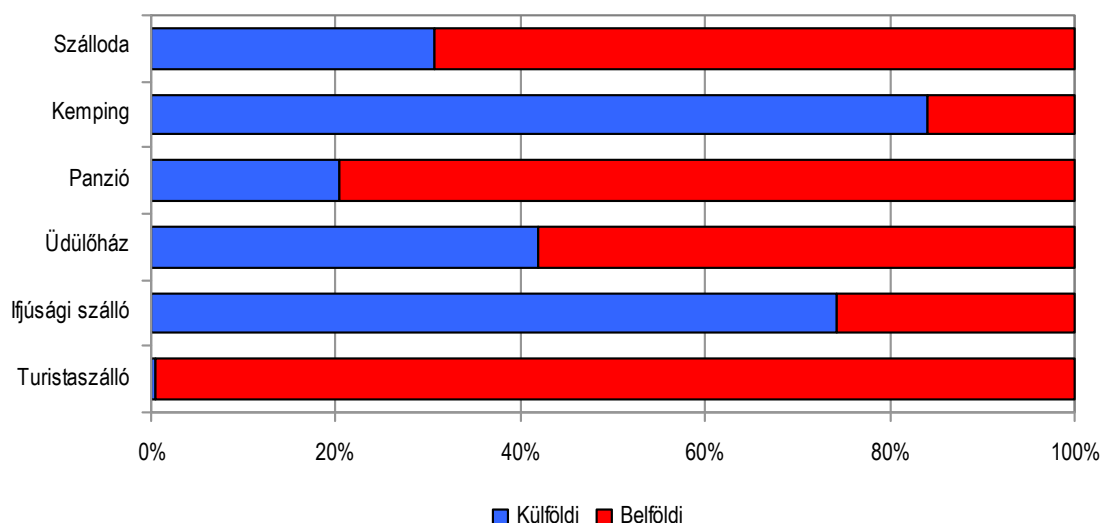
A kereskedelmi szálláshelyek vendéglátásból származó, 2009. évre vonatkozó árbevétele az észak-alföldi és az országos bevétel 35%-át, illetve 3,4%-át adta, és 2 milliárd forintot tett ki.

A város kereskedelmi szálláshelyeinek **férőhely-kihasználtsága** 2009-ben – a csökkenés ellenére – a kevésbé érvényesülő szezonalitásnak, az átlagosnál hosszabb tartózkodásnak köszönhetően az országos és az észak-alföldi régiós átlagtól 10, illetve 15 százalékponttal több, 35%-os volt. A szálláshelyek átlagos kihasználtságát a szállodák által bonyolított vendégforgalom növelte. A szállodák 43%-os férőhely-kihasználtsága nagyjából kétszerese volt a panziók (20%) és az üdülőházak (22%) kihasználtságának.

2009-ben Hajdúszoboszló kereskedelmi szálláshelyeit igénybe vevő vendégek 77%-a a szállodákban szállt meg. Ez az arány 2000-ben kisebb, 72% volt. A kempingek a vendégek 10,3%-át, az üdülőházak és a panziók pedig további 6,1–6,3%-át fogadták. A külföldi vendégek a **szállodákat** az átlagosnál kisebb (55%) arányban, a belföldiek pedig nagyobb hányadban (85%) választották, melyben szerepet játszhat a gyógyulni vágyó belföldieknek a gyógyszállodákban jelentkező nagyobb létszámú megjelenése.

7. ábra

Hajdúszoboszló vendégéjszakáinak megoszlása szálláshely-típusonként, 2009

A vendégéjszakák száma alapján a vendégforgalom ugyancsak 77%-át a szállodákban regisztrálták. Az 564 ezer szállodai vendégéjszaka 31%-át a külföldiek vették igénybe.

Hajdúszoboszlón a gyógyszállodáknak a vendégforgalomban betöltött jelentős szerepét mutatja, hogy 2009-ben a szállodai vendégek 60%-a (a külföldiek és a belföldiek is hasonló arányban) a gyógyszállodák szolgáltatásait választotta. Az eltöltött szállodai vendégéjszakákból a gyógyszállodák 63%-kal részesedtek, és az átlagos tartózkodási idő valamivel hosszabb volt, mint a szállodákban átlagosan.

4. tábla

A szállodai vendégforgalom megoszlása Hajdúszoboszlón, 2009

Megnevezés	Vendég, %			Vendégéjszaka, %			Átlagos tartózkodási idő, éjszaka
	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	
Szálloda összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3,9
Ebből:							
egycsillagos	3,8	0,3	1,0	3,9	0,2	1,3	6,7
háromcsillagos	53,8	65,0	79,2	63,7	70,0	68,1	4,2
négycsillagos	42,4	34,7	36,3	32,4	29,7	30,6	3,3
gyógyszálloda	59,5	60,0	59,9	66,4	62,1	63,4	4,1
wellness-szálloda	1,9	3,2	2,9	1,3	3,3	2,7	3,6

Az egyre népszerűbb wellness-szállodák a szállodai forgalomnak a vendégszám és a vendégéjszaka tekintetében 2,9–2,7%-át adták.

7. Hajdúszoboszló egészségturizmusának a gazdaságra és az életkörülményekre gyakorolt hatása

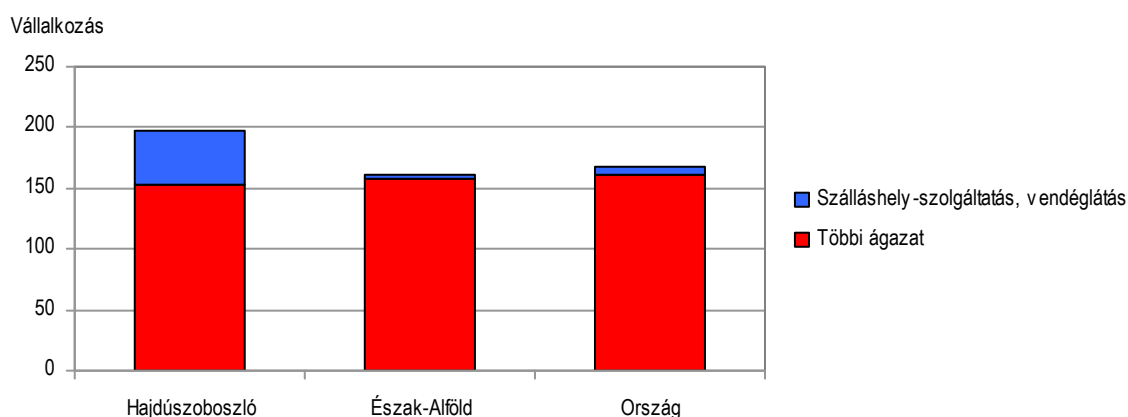
A turizmus meghatározó tényező a város életében. Jelentős szerepet játszik a térség foglalkoztatásában, fokozza a település népességmegtartó erejét, növeli a város bevételeit. Ezen túlmenően az idegenforgalmi fejlesztések a helyben élők életkörülményeit is javítják.

A város népességmegtartó képességét jelzi a vándorlási nyereség, ami a belföldi migráció tekintetében 2000–2009 között éves átlagban 24 főt tett ki. (Mindazonáltal a város népessége 2010. elején – 23 ezer fő – kevesebb volt a 2000. év elejénél a kedvezőtlen népmozgalmi folyamatok hatására.)

A vállalkozási aktivitás jellemzően magas, ezer lakosra a fürdővárosban 198 vállalkozás jutott, míg Észak-Alföldön 162, országosan 168 volt a mutató értéke. (A dunántúli gyógyfürdőhelyeken, Harkányban, Hévízen és Zalakaroson ugyanakkor a hajdúszoboszlói 1,3, illetve 1,9–1,9-szerese volt a mutató.)

8. ábra

Ezer lakosra jutó vállalkozás 2009. év végén

A regisztrált vállalkozások közül – a település jellegéből adódóan – a legnagyobb számban a mezőgazdaságban és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban, továbbá az ingatlanügyletek, a kereskedelem, gépjárműjavítás, az ipar, valamint az építőipar ágakban folytatták tevé-

kenységüket. A legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások között is megtalálhatók a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás főtevékenységű cégek, ami a turizmus, mint jelentős foglalkoztató jelenlétét mutatja. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban 1049 vállalkozást jegyeztek, így ezer lakosra 45 ilyen vállalkozás jutott, ami a régió átlagának 9-szerese, az országosnak pedig 6-szorosa. Az ágazat szereplőinek 10%-a társas, 90%-a egyéni vállalkozásként folytatta tevékenységét a városban.

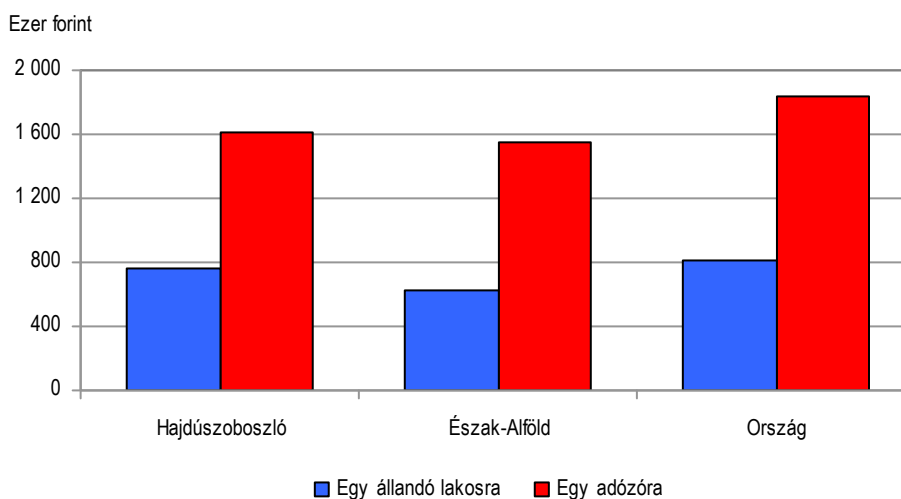
2009. év végén Hajdúszoboszlón 1379 **álláskeresőt** tartottak nyilván. A város relatíve kedvezőbb foglalkoztatási helyzetét jelzi, hogy a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességből 9,7% volt, alacsonyabb, mint Észak-Alföldön (14,8%) és országosan (10,0%). A nyilvántartott álláskeresők 52%-a volt férfi és 48%-a volt nő. Négytizedük már 180 napon túl volt munka nélkül, és 9,6%-ukat pályakezdőként regisztrálták.

A lakosság jövedelme, a jövedelemadó-alapja összefügg a foglalkoztatási színvonal térségi különbségeivel, a demográfiai, háztartási jellemzők eltéréseivel. A **személyi jövedelemadó-alap** nagysága egy állandó lakosra számolva 2009-ben Hajdúszoboszló esetében 757 ezer forintot tett ki, ami az Észak-Alföldre számított értéknél 135 ezer forinttal több (az országosnál viszont 58 ezer forinttal kevesebb) volt.

Az egy adózóra jutó jövedelem nagysága (1609 ezer forint) szintén az észak-alföldi régió átlaga feletti volt. Az adózók aránya 47%-ot tett ki, ami észak-alföldi összehasonlításban (40%) ugyancsak kedvezőbb.

9. ábra

Egy állandó lakosra, egy adózóra jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2009

Nem a gazdasághoz kapcsolódik ugyan, azonban mindenképpen említést érdemel, hogy Hajdúszoboszlón a **bűncselekmények** száma csökkenő tendenciát mutat, és 2009-ben a településen a százezer lakosra számított közvádas bűncselekmények száma (2744) jóval az országos (3931) alatt maradt, ami – tekintettel üdülőváros jellegére – mindenképpen figyelemre méltó.

A települések fejlettségének mérésére szolgáló, (demográfiai, foglalkozás-szerkezeti, munkanélküliségi, gazdasági és infrastrukturális viszonyszámok alapján) legutóbb számított **komplex fejlettségi mutató** szerint Hajdúszoboszló Hajdú-Bihar megye harmadik legfejlettebb települése volt, és az országos rangsor legfelső tizedébe tartozott.

További információk, adatok (linkek):

[Turizmus, vendéglátás módszertan](#)

[Tájékoztatósi adatbázis](#)

ISBN 978-963-235-314-2

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Malakucziné Póka Mária igazgató

További információ: Novák Géza szerkesztő

Telefon: (+36-52) 529-809 geza.novak@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-52) 529-804, (+36-52) 529-829